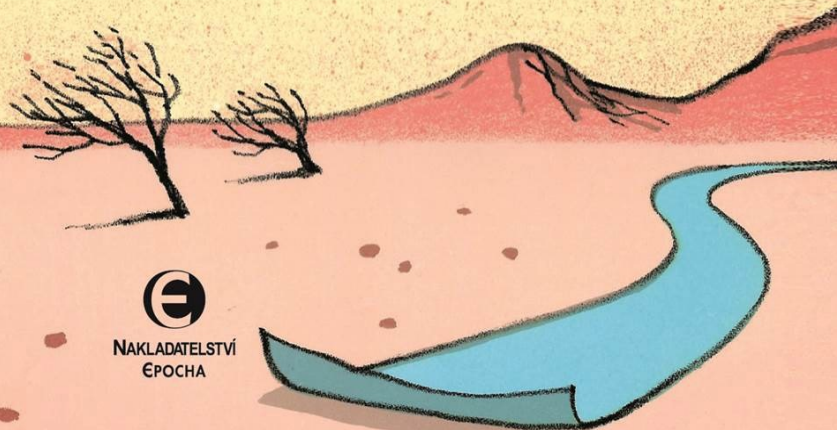
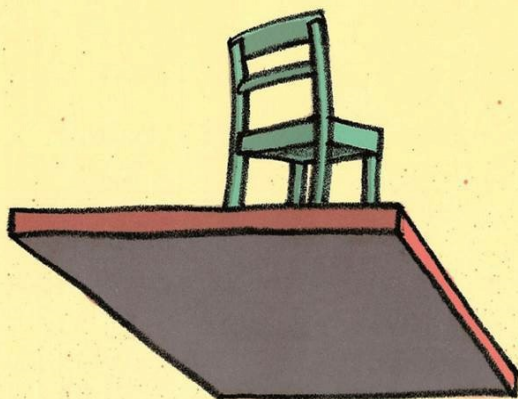

Zdeněk Pospíšil

SVOBODA & DEMOKRACIE

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Zdeněk Pospíšil

SVOBODA
&
DEMOKRACIE

Zdeněk Pospíšil

SVOBODA
&
DEMOKRACIE

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Zdeněk Pospíšil, 2024

Illustrations & Cover art © Josef Velčovský, 2024

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2024

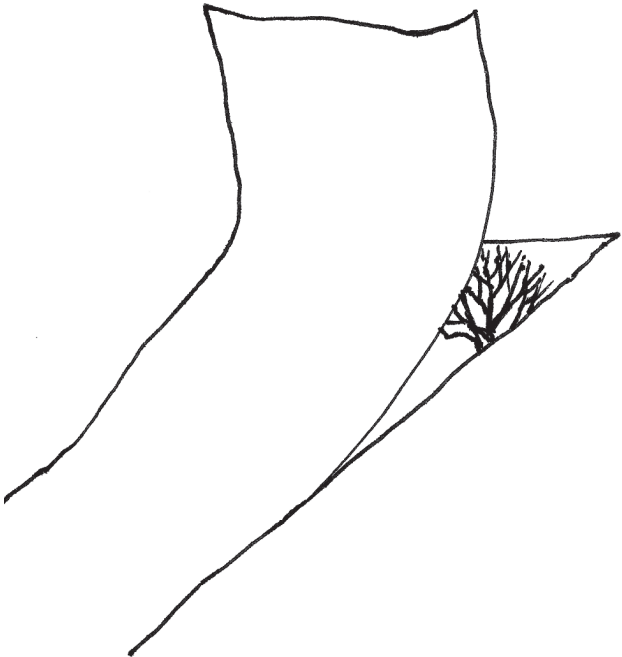
ISBN 978-80-278-0165-7 (print)

ISBN 978-80-278-1376-6 (ePub)

ISBN 978-80-278-1377-3 (mobi)

ISBN 978-80-278-1378-0 (pdf)

*Demokracie není pouze
svobodou slova a volby*

Úvodem

Historie lidí poznala v zásadě pouze dva způsoby vládnutí – autokracii a demokracii. Jak se ukazuje, existují i různé „kombinace“ těchto v zásadě protikladných systémů, respektive snahy o prosazování opačného principu uvnitř systému a úsilí o jiné fungování komunity.

Avšak hodnotit způsoby vládnutí dnešními očima, tedy ahistoricky, bez kontextu vývoje lidí a jejich komunit, včetně geopolitických souvislostí, považuji za naivní chybu. Způsob vládnutí a ovládání lidí adekvátně nebo zkresleně odrážejí ekonomický stav komunity (společnosti). Analýza ukazuje, že se vždy nemusí jednat o charakterové vlastnosti vládců (lídrů), ale o „prosperitu“ komunity, kdy doba staví do popředí ty, kteří víceméně akceptují její požadavky. Co převažuje, (možná kvalifikovaně) posoudí historici.

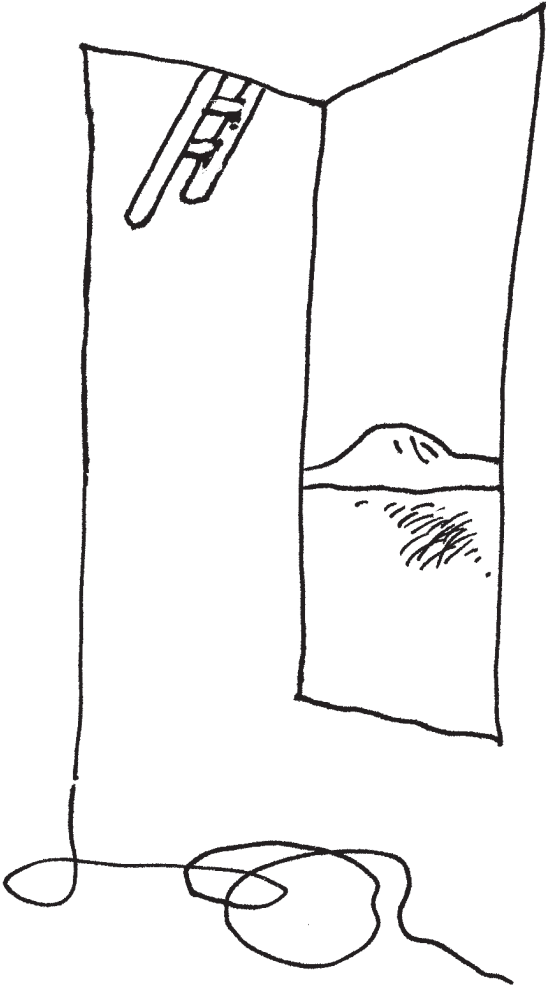
Autokratický způsob vládnutí (historicky božský nebo dědičný, individuální nebo kolektivní) a jeho stupně bývají zpravidla označovány za autoritářské – kult osobnosti či diktaturu (osobnosti nebo rodu) nebo totalitu. A historicky je spojován s konkrétní společensko-ekonomickou formací (komunistická diktatura v Číně), jako by se nevztahoval i k jiným epochám a subjektům (historicky například i ke křesťanství).

I demokracie má své vývojové fáze – „jiný klíč“ měla v antickém Řecku, odlišně je chápána dnes. Historicky se změnilo nejen vnímání a sociálně ekonomické postavení člověka, zvětšila a rozšířila se politická svoboda dalších lidí. Nastoleno bylo i postavení a práva různých menšin atd., včetně způsobu jejich prosazování.

Za kardinální otázku je považována svoboda slova, respektive možnost jeho prezentace a masového rozšiřování. Otázkou politického a ideologického boje i hybridní války se stalo šíření informací, které jsou označeny za dezinformace. Jejich vyvracení ve více či méně kvalifikovaných diskusích se většinou mívá s předpokládaným účinkem. Proto se někde přistupuje k technickému omezení nebo zamezení šíření takto označených informací i přijetí příslušných zákonů, respektive trestů. Apeluje se i na zodpovědnost člověka.

Prudký růst regulace jednání člověka svědčí na druhé straně zejména o dvou věcech – za prvé o růstu bohatství (komunit) společnosti, respektive o přibývajícím množství objektů a činností, které určují život lidí, za druhé o „střetu“ mezi morálkou (charakterem) a vnějšími mantinely člověka. Tedy o regulaci jeho jednání zákony.

Je nesporné, že názory a postoje člověka jsou ovlivňovány mnoha faktory. Je možno konstatovat, že univerzálně není řešena míra solidarity mezi ekonomickými vlastníky a nevlastníky ani míra solidarity mezi generacemi (nejen produktivních pracovníků a seniorů, ale i s nejmladší generací).

Vývoj můžeme zatím pozorovat v mediální sféře, kdy je u nás (vrcholným) politikům zákonem zakázáno vlastnit tištěná i elektronická média. To však nezabaví společnost ideologie, která významně ovlivňuje myšlení lidí, jen přesune jeho ovlivňování do jiných sfér a změní mapu rozložení idejí. Předpoklad, že to bude žádoucím způsobem, se jeví jako zbožné přání.

Nelze vyloučit, že obdobné omezení postihne v budoucnu i velký byznys, neboť politika a geopolitika vytvářejí předpoklady pro uplatnění na domácím i mezinárodním trhu.

Ideologicky blízcí nebo „nastrčení“ lidé otevírají prostor pro „vděk“ a korupci. Nejde tedy o souboj myšlenek, ale o zákonná omezení, která mají určit další směřování společnosti. Dokládáno je to i neschopností starších generací správně posoudit své kroky a vytvářet tak svým potomkům „umetenou“ cestu. Objevovat se začínají i úvahy, že lidé s nízkým IQ by neměli určovat další vývoj společnosti. Tedy snahy o prosazení věkového a intelektuálního cenzu v poli-

tice, fakticky popření rovnosti lidí před zákonem.

Poznání lidí, technika a technologie vytvářejí dosud nebývalé možnosti zkoumání různých objektů. Jak bylo řečeno, vyvolávají však i stále větší regulaci člověka zákony a různými etickými kodexy. Mnozí si kladou obtížnou otázku, zda se jedná o přirozený vývoj, nebo o oklešťování svobody a demokracie lidí. V úvahu je třeba vzít nejen postavení člověka v dané společnosti, ale i nerovnoměrný vývoj ve světě a změny, které v něm nastávají.

Politici a politologie (jako věda o politice) se v ideologickém zahledění dotýkají zpravidla pouze projevů, nikoliv příčin jevů a zkoumání jejich důsledků. Z tohoto hlediska jsou spíše popisem stavu společnosti než analýzou příčin a hledáním východisek příznačných pro vědu. Vizi budoucnosti proto mají zpravidla pouze fantastové a nezřídka zkreslenou představu i ti, kteří nemají dostatek informací a představivosti.

Naše iluze

Ideologický a politický marketing dnes ví, že je třeba „oprášit“ tradiční biblickou formulaci – na počátku bylo slovo. To je i adekvátní východisko pro tyto úvahy a postoje i aktivitu člověka. Tedy víru, naději a iluze o tom, že lidi něco přesahuje a v delším či kratším horizontu to vyřeší a sjednotí jejich odlišné (rozličné) zájmy.

Podíváme-li se do tisícileté historie, směřuje evoluce lidí od existenční (životní) závislosti (otroci) přes politickou a ideologickou (náboženskou) podřízenost (nevolníci a poddaní) k závislosti ekonomické (vlastnictví pracovní schopnosti). V současné fázi existence se soukromé a individuální ekonomické vlastnictví stalo nezpochybnitelnou mantrou vývoje. Dochází však k tomu, že volný pohyb kapitálu, migrace lidí, myšlenek, názorů a postojů, tedy základů kapitalistického systému, jsou regulovány, někdy i sankcionovány, globálními zájmy. Projevem je i částečná politická a ekonomická „deglobalizace“, odrážející se mimo jiné i v ceně, která pro establishment přestává být hlavním měřítkem úspěchu. Rozhodující je technologická a potažmo vojenská bezpečnost (síla), které se stávají kruciální otázkou uspořádání (ovládání?) světa. Tedy vytváření nové mapy jeho rozdělení, přístupu k vyspělejším technologiím i k žádoucímu